

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2011/12:154 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011. Utskottet behandlar också följdmotioner till skrivelsen och motioner från allmänna motionstiden 2012.

Utskottet behandlar frågor om bl.a. de multilaterala institutionernas roller och inriktning, IMF:s och Världsbankens låneramverk, jämställdhets-, klimat- och energifrågor i Världsbankens verksamhet samt styrnings- och inflytandefrågor. Utskottet stöder regeringens prioriteringar i fråga om viktiga framtidsfrågor i de internationella finansiella institutionerna.

Finansutskottet har lämnat ett yttrande i ärendet.

Utrikesutskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och att motionerna avstyrks.

I ärendet finns tre reservationer (S, MP och V respektive SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Reformer av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll	6
Motionerna	6
Utskottet	8
Institutionernas inriktning och lånevillkor	8
Klimat-, energi- och vattenfrågor	10
Institutionella frågor	12
Jämställdhet och kvinnors roll för utveckling	13
Öppenhet och information på skatteområdet	14
Skrivelsens innehåll och periodicitet	15
Viktiga framtidsfrågor i institutionerna	16
Utskottet	16
Reservationer	18
1. Reform av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll, punkt 1 (S)	18
2. Reform av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll, punkt 1 (MP, V)	19
3. Reform av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll, punkt 1 (SD)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Skrivelsen	25
Följdmotionerna	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	26
<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets yttrande	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Reform av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:U30 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2011/12:U31 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 17,

2011/12:U329 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 17,

2012/13:U208 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11,

2012/13:U214 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 och 18–23,

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 16 och

2012/13:U327 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP, V)

Reservation 3 (SD)

2. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2011/12:154 till handlingarna.

Stockholm den 8 november 2012

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Amir Adan (M), Ismail Kamil (FP) och Robert Halef (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet regeringens skrivelse 2011/12: 154 som innehåller en redogörelse för verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklings- och investeringsbankerna under 2010 och 2011. I betänkandet behandlas också följdmotioner till skrivelsen samt ett antal motioner från de allmänna motionstiderna 2011 och 2012. Utskottet väljer att i betänkandet främst inrikta sig på de frågor som tas upp i motionerna. Inom ramen för sin beredning av ärendet har utrikesutskottet begärt finansutskottets yttrande (ytr. 2012/13:FiU1y) över skrivelsen och följdmotionerna.

Regeringen har under mandatperioden redovisat uppgifter om svenskt stöd till insatser som bedrivs av Världsbanken och regionala utvecklingsbanker i bl.a. budgetpropositionen och skrivelser från regeringen om politiken för global utveckling respektive biståndets resultat. Utrikesutskottet har i ett flertal betänkanden under mandatperioden tagit upp frågor med anknytning till Internationella valutafondens, Världsbankens respektive de regionala utvecklingsbankernas verksamhet. Det gäller exempelvis motionsförslag om stöd till insatser på miljö-, klimat- och energiområdena samt skuldavskrivning och skuldållbarhet. Också motioner om inflytande och insyn i de internationella finansiella institutionerna samt om konditionalitet (villkorlighet) har behandlats. Frågorna har tagits upp exempelvis i budgetbetänkanden och i betänkanden om Sveriges politik för global utveckling, mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik respektive globalisering.

Världsbankens rapport World Development Report 2012 presenterades för utrikes- och finansutskotten i november 2011 av finansminister Anders Borg och biståndminister Gunilla Carlsson. Temat för rapporten var jämställdhet och utveckling.

Den 2 oktober 2012 ägde en föredragning för utrikesutskottet och finansutskottet rum i riksdagen inför IMF:s och Världsbankens årsmöten 2012. Vid föredragningen medverkade finansminister Anders Borg, biståndminister Gunilla Carlsson samt vice riksbankschef Barbro Wickman-Parak. Motsvarande föredragningar har under ett antal år ägt rum inför de internationella finansiella institutionernas vår- och höstmöten.

Ledamöter i utrikesutskottet har vid skilda tillfällen under den innevarande mandatperioden deltagit i resor och möten som arrangerats av Världsbanken och dess nätverk för parlamentariker (Parliamentary Network on the World Bank, PNoWB). I nätverket ingår parlamentariker med intresse för utvecklings- och biståndsfrågor och Världsbankens roll i detta sammanhang.

Bakgrund

Riksdagen beslutade 2003 att regeringen, med regelbundna intervall, i en särskild skrivelse till riksdagen ska redovisa hur arbetet inom Internationella valutafonden och Världsbanken och de regionala investerings- och utvecklingsbankerna har bedrivits samt regeringens prioriteringar i arbetet med dessa institutioner (bet. 2003/04:UU3). Därefter har regeringen under tidigare mandatperioder i skrivelserna 2004/05:54 och 2009/10:153 lämnat redogörelser till riksdagen. Skrivelserna har behandlats i betänkande 2004/05:UU8 respektive 2009/10:UU18.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogörs för verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011. Tyngdpunkten har lagts vid de ställningstaganden regeringen gjort i de frågor som präglat såväl styrelsearbetet som institutionernas verksamhet.

De organisationer som berörs i skrivelsen är Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB), Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB), Europarådets utvecklingsbank (CEB), Europeiska investeringsbanken (EIB), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB), IMF, Nordiska investeringsbanken (NIB) och Världsbanken (Internationella utvecklings- och återuppbyggnadsbanken [IBRD] och Internationella utvecklingsfonden [Ida]). I skrivelsen redogörs även för verksamheten i Internationella finansieringsbolaget (IFC), som är en del av Världsbanksgruppen. I förhållande till föregående skrivelser har regeringen utökat antalet institutioner vars verksamhet redovisas genom att inkludera CEB, EIB, IFC och NIB.

Skrivelsen behandlar de internationella finansiella institutionernas övergripande roll i den internationella ekonomin, t.ex. hur deras verksamhet har påverkats av den globala ekonomiska och finansiella kris som bröt ut 2008. Vidare behandlas de frågor som har präglat institutionerna under verksamhetsperioden; institutionernas övervakning av den globala ekonomin och enskilda länders ekonomiska politik, institutionernas utlåning och resurssituation, en rad sektorsövergripande frågor som jämställdhet samt miljö- och klimatfrågor, särskilda insatser med anledning av jordbävningsskatastrofen på Haiti och den arabiska demokratiutvecklingen samt institutionella frågor som styrnings- och inflytandefrågor. Avslutningsvis redogörs för den förväntade inriktningen av institutionernas verksamhet de närmaste åren.

Utskottets överväganden

Reformer av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll

Utskottets förslag i korthet

Utskottet besvarar och avstyrker motioner om institutionernas inriktning, lånevillkor samt reformer av institutionerna vad gäller öppenhet, transparens och röstfördelning. Vidare besvaras och avstyrks ett antal motioner som berör institutionernas klimatarbete, privatisering av vattenresurser, kapital- och skatteflykt och jämställdhet. Förslag om skrivelsens innehåll och periodicitet avstyrks också.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP, V) och 3 (SD).

Motionerna

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2011/12:U30 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 1 att regeringen i kommande skrivelser bör redovisa sammanfattningar och utdrag av faktiskt uppnådda resultat under året och hur väl de överensstämmer med regeringens prioriteringar. Enligt motionens yrkande 2 bör regeringen även redovisa vilka reformer som genomförts för att motverka korruption samt resultatet av dessa.

Vänsterpartiet föreslår i kommittémotion 2011/12:U31 av Hans Linde m.fl. yrkande 1 att IMF:s lånevillkor ändras i grunden. Ekonomiska kriser möts inte genom ensidiga nedskärningar och genom att löntagarnas rättigheter pressas tillbaka. Motionärerna anför i yrkande 2 att regeringen bör verka för att IMF vidgar möjligheterna till skuldavskrivning till att även omfatta länder som genomgår en demokratiseringsprocess. I motionens yrkande 3 framhålls att det behövs ökad öppenhet och ökat informationsutbyte på skatteområdet för att minimera möjligheten för företag och privatpersoner att undanhålla medel från beskattning. Regeringen bör därför verka för att Världsbanken och IMF utvecklar automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå. Vidare påpekas i yrkande 4 att Världsbanken och IMF fått en central roll i det internationella klimatarbetet. Sverige bidrog 2010 och 2011 med 400 miljoner kronor till institutionernas gemensamma fonder på området. Enligt Vänsterpartiet är Världsbanken och IMF inte mogna denna uppgift och regeringen bör därför verka för att Sveriges bidrag till energiomställningen i stället kanaliseras genom FN:s klimatfonder. Motsvarande yrkande återfinns i partimotion 2012/13:U327 (V) av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 10.

Socialdemokraterna menar i kommittémotionerna 2011/12:U315 yrkande 17 och 2012/13:U306 yrkande 16, båda av Urban Ahlin m.fl., att det är av största vikt att de globala finansiella institutionerna reformeras. Frågor som bör behandlas i ett sådant sammanhang är bl.a. ökad insyn och transparens, en stärkt koppling till utveckling av mänskliga rättigheter och demokrati vid bedömning av utlåning och ökad transparens vid tillsättning av chefer i organisationerna. Dessutom bör kopplingen mellan Världsbanken, IMF och FN stärkas. FN bör kunna fatta beslut som även de finansiella organisationerna måste rätta sig efter. Motionärerna anför också att Sverige, i Världsbanken och i andra sammanhang, måste vara en drivande kraft i klimatomställningen.

Vänsterpartiet anför i kommittémotionerna 2011/12:U329 av Hans Linde m.fl. yrkande 17 och 2012/13:U208 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 11 att Sverige ska verka för att de aktuella institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

I kommittémotion 2012/13:U214 av Hans Linde m.fl. (V) anför att Sverige bör verka för en fortsatt revidering av röstfördelningen i Världsbanken för att öka utvecklingsländernas inflytande (yrkande 2). Enligt yrkande 4 bör regeringen även agera för att öka utvecklingsländernas inflytande i organisationens exekutivstyrelse. Dessutom bör Sverige ställa krav på att Världsbankens protokoll offentliggörs på ett sätt som gör det möjligt för allmänhet, parlament, medier och organisationer att ta del av diskussioner, förslag och omröstningar (yrkande 6). Sverige bör enligt yrkande 8 också verka för att val av ordförande i Världsbanken ska föregås av en öppen nomineringsprocess och att val av lämplig person utgår från kompetens och inte från nationalitet. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 10 att regeringen bör undersöka hur man kan öka insynen och redovisningen av hur den nordisk-baltiska representanten i Världsbanken agerar och vilka resultat man uppnår utifrån den förda politiska linjen. Motionärerna föreslår också att regeringen förbättrar dialog och förståelse mellan olika parter genom att anordna offentliga möten där regeringen får chans att redovisa och tydliggöra regeringens tänkta linje politiska linje inför årsmötena i Världsbanken (yrkande 12). Skrivelsen om verksamheten bör också utkomma varje år enligt yrkande 14. Regeringen bör också agera i IMF och Världsbanken i samstämmighet med politiken för global utveckling (yrkande 18). Motionärerna anför också att regeringen inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att all verksamhet ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och verksamheten alltid ska utvärderas utifrån konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (yrkande 19). Beträffande klimatåtgärder anför att Sverige bör agera så att Kyotoprotokollet införs i bankens lånevillkor och att lån till utvecklingsländerna ligger i linje med klimatmålen och att Sverige bör agera för att internationella klimatsatsningar kanaliseras genom FN, i stället för via Världsbanken och IMF (yrkandena 20 och 21). Sve-

rige bör även agera för att privatiseringar inom vattensektorn inte ska vara ett krav för att beviljas lån (yrkande 22). Slutligen bör Sverige enligt yrkande 23 stödja ett upprop om att moratorium för finansiering från Världsbanken av nya stora dammar till dess att Världskommissionens om dammar (WCD) riktlinjer har beaktats av IMF och Världsbanken.

Utskottet

Institutionernas inriktning och lånevillkor

Utskottet konstaterar att Sveriges politik för global utveckling utgår från två perspektiv: fattiga människors perspektiv på utvecklingen och ett rättighetsperspektiv. Regeringen agerar på olika sätt aktivt för att integrera ett rättighetsperspektiv i svenska positioner och för att påverka andra länder att integrera ett sådant perspektiv i agerandet i de multilaterala institutionerna, t.ex. Världsbanken. Det framgår också av skrivelsen att regeringens arbete i de aktuella organisationerna baseras bl.a. på riksdagens beslut om Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3).

Utskottet konstaterar vidare att de internationella finansiella institutionerna har stor betydelse för att främja ekonomisk tillväxt, global ekonomisk och finansiell stabilitet samt fattigdomsbekämpning. Utskottet delar regeringens uppfattning att institutionerna fyller en grundläggande roll i det globala samarbetet. IMF har till huvudsaklig uppgift att öka stabiliteten i det internationella finansiella systemet genom att övervaka den ekonomiska utvecklingen, såväl i enskilda länder som globalt, och genom att lämna finansiellt stöd till medlemsländer med betalningsproblem. Världsbanksgruppen har till syfte att bekämpa fattigdom genom att främja ekonomiskt och socialt framåtskridande i tillväxt- och utvecklingsländer.

Den utökade långivning som den ekonomiska och finansiella krisen fört med sig och behovet av att förebygga framtida kriser har, tillsammans med en ökad efterfrågan på stöd i samband med naturkatastrofer och en utökad resultatstyrning, lett till behov av att förändra institutionernas låneramverk.

Under verksamhetsperioden har utvecklingen av det förebyggande låneramverket inom IMF, dvs. att länder under vissa villkor kan erbjudas löften om lån som de inte avser att utnyttja, fortsatt genom beslut i IMF:s styrelse i november 2011. Beslutet innebar att ett nytt, mer flexibelt låneramverk infördes. Den ökade flexibiliteten består i att låneverktyget kan användas för faktiska, och inte enbart potentiella, betalningsbalansproblem. En annan förändring är att det nya verktyget kan användas för låneperioder som är så korta som sex månader.

Även andra institutioner har inrättat nya låneverktyg för att kunna stödja länder som drabbats av ekonomiska chocker, exempelvis till följd av naturkatastrofer. Ida beslutade i december 2010 att inrätta ett låneverktyg för exceptionella krissituationer. Även IMF beslutade i november 2011

om ett låneverktyg avsett för kortsiktiga lån vid olika ekonomiska chocker. För att kunna tillhandahålla förutsägbar finansiering vid kortsiktiga ekonomiska chocker innehåller lånevillkoren inga krav på ekonomiska reformer, men i gengäld är den övre gränsen för beloppets storlek låg.

IMF beslutade vidare i juni 2010 att etablera ett skuldavskrivningsverktyg för ännu mer extrema krissituationer. Verktøget möjliggör en avskrivning av IMF:s fordringar på enskilda låginkomstländer och fattigare medelinkomstländer vid omfattande naturkatastrofer. Kriterierna för användningen är mycket strikta, vilket begränsar dess tillämpning till extrema situationer.

Utskottet har tidigare (bet. 2009/10:UU18) konstaterat att Sverige, i likhet med de flesta länder, anser att villkor i samband med lån och gåvor är nödvändigt. Rätt utformade spelar krav på en ansvarsfull ekonomisk politik en viktig roll i långivning och bistånd. Villkoren ska säkerställa att utlånade medel och bistånd används till att minska fattigdomen och stödja mottagarländernas reformarbete. Det är viktigt att kunna följa upp att medel verkligen används på rätt sätt, i synnerhet som många av mottagarländerna brottas med svåra styrnings- och korruptionsproblem. De internationella finansiella institutionerna och deras ägare måste känna förtroende för den politik som förs i mottagarländerna. Länder ska inte tillåtas skuldsätta sig i sådan omfattning att de inte klarar att betala tillbaka lånen. Hänsyn bör också tas till låntagarländernas förmåga att använda resurserna effektivt. Till detta kommer att det, sett ur givarländernas perspektiv, är angeläget att skattemedel som via lån och gåvor går till fattigdomsbekämpning används effektivt och ändamålsenligt.

Utrikesutskottet anser, liksom finansutskottet i sitt yttrande, att det är viktigt med fortsatt översyn och uppföljning av de internationella finansiella institutionerna för att ytterligare förbättra verksamheten samt förtydliga och i förekommande fall reducera antalet villkor för långivning och bistånd. Sverige bör fortsatt vara pådrivande i detta arbete. En central del av arbetet är att stärka mottagarländernas kapacitet att på egen hand formulera och genomföra en ekonomisk politik som kan leda till tillväxt och minskad fattigdom.

Beträffande avskrivningar av illegitima skulder delar utrikesutskottet finansutskottets uppfattning att Sverige ska hjälpa fattiga länder och därmed skriva av de skulder vi kan. Det viktigaste med skuldavskrivningar är att frigjorda resurser går till att minska fattigdomen i länderna. Utgångspunkten för avskrivningar ska vara skuldållbarhet och en god reformpolitik. Utskottet delar finansutskottets uppfattning att det inte kan ses som en framkomlig väg att skriva av skulder på grunder såsom illegitimitet. Genom att delta i internationella initiativ och verka för att länder bedriver en politik som främjar utveckling och därmed underlättar för människor och länder att gå in i frihandel, respektera mänskliga rättigheter, respektera

äganderätt, bygga sina ekonomier genom att utbilda människor och låta dem vara en del av en konkurrenskraftig ekonomi, bidrar Sverige till att länder kan få en mer hanterbar skuldbörda.

Utrikesutskottet har tidigare, bl.a. i betänkande 2009/10:UU18, behandlat motionsförslag om krav på privatisering, t.ex. av vatten. Utskottet konstaterade då att utvecklingen går bort från detaljerade policybaserade krav och att samarbetsländernas egna fattigdomsstrategier i stället utgör utgångspunkt; ömsesidiga mål och tillhörande resultatbaserade villkor sätts i allt högre utsträckning upp, detta i enlighet med Parisdeklarationen om biståndseffektivitet. Utskottet framhöll vikten av tydligt offentligt ansvar för vatten-, sanitets- och hygienfrågor. Full kostnadstäckning och kostnadseffektivitet inom vattensektorn är grundläggande, detta gäller oavsett om försörjning sker i privat eller offentlig regi. Prissättningen på vatten får inte komma i konflikt med fattiga människors tillgång till vatten och sanitet och därmed reducera möjligheterna att nå millenniemål 7 om att säkra en hållbar utveckling, vilket innefattar delmål om dricksvatten och sanitet.

Klimat-, energi- och vattenfrågor

Utskottet konstaterar att de internationella finansieringsinstitutionerna spelar en viktig roll i det globala miljö- och klimatarbetet, som både finansierare och kunskapsförmedlare. Institutionernas gemensamma klimatfonder, som upprättades 2008, har fortsatt att bidra med betydande klimatfinansiering. Fonderna förvaltas av Världsbanken, men flera av institutionerna genomför de enskilda projekten. Fonderna uppgår till 45 miljarder kronor och finansierar projekt inom bl.a. ren teknik, förnybar energi och skog. Sverige har under 2010 och 2011 bidragit med 400 miljoner kronor till gemensamma fonder på detta område.

Världsbanken administrerar fonder som bidrar till genomförandet av Kyoto-protokollet genom Globala miljöfonden där också FN är representerat genom bl.a. UNDP och UNEP. Under klimatfondens partsmöte i Cancún (COP 16) utsågs Världsbanken också till temporär förvaltare av den s.k. gröna klimatfonden för klimatfinansiering. Vid partsmötet i Durban i december 2011 togs ytterligare steg i riktning mot att starta verksamheten i den gröna klimatfonden. Utskottet har tidigare behandlat den gröna klimatfonden i betänkande 2011/12:UU12 och ansåg då att man bör avvakta med behandlingen av frågan om eventuella bidrag till fondens kapital tills beslut har fattats om ett antal grundläggande arrangemang för fonden. Vidare ansåg utskottet att det är viktigt att fonden utformas så att den utgör ett mervärde till övriga klimatfonder, t.ex. genom att erbjuda flera olika finansieringsinstrument utöver gåvomedel, såsom lån- och garantiinstrument. Samarbete med den privata sektorn bör också ingå som ett element i fondens verksamhet.

Utskottet konstaterade i betänkande 2009/10:UU18 att utvecklingsländer och industrialiserade länder har jämn representation i de styrelser för klimatinvesteringsfonderna som administreras av Världsbanken och att alla

beslut måste fattas enhälligt. Utskottet konstaterar att fondstyrelserna således har en annan sammansättning än vad som är fallet i IBRD:s guvernörs- och exekutivstyrelser. I de nämnda fondstyrelserna ingår också aktiva observatörer från FN, Globala miljöfonden (GEF), det civila samhället, urfolk och den privata sektorn. I klimatfondernas konstruktion ingår en s.k. solnedgångsparagraf som gör det möjligt att avsluta fonderna så snart en ny finansiell arkitektur har trätt i kraft under FN:s klimatkonvention.

Flera institutioner har koncentrerat sitt fokus på klimatförändringar och miljöfrågor i verksamheten genom handlingsplaner och strategiska mål. I Ida beslutades t.ex. i december 2010 att klimatförändringar ska vara en särskild prioritering under en treårsperiod.

Flera av institutionerna, bl.a. EBRD, EIB och Världsbanken, har riktlinjer med kriterier för investeringar i fossil energi eller kolkraft. Exempel på sådana kriterier är att möjligheter till kostnadseffektiva alternativ är uttömda, att investeringen ger en bevisad minskning av fattigdom, att det parallellt etableras stöd för att identifiera mer energisnåla och miljövänliga alternativ samt att den mest effektiva tillgängliga tekniken används i projektet.

Utskottet välkomnar att regeringen verkar för en hög ambitionsnivå vid utformningen av organisationernas strategiska planer för att främja en miljö- och klimatsmässigt hållbar utveckling. Utskottet anser, liksom finansutskottet i sitt yttrande, att det är viktigt att verksamheten i organ som världsbanken, WTO och de regionala utvecklingsbankerna bygger på en hållbar utveckling och att det arbetet drivs av FN.

Utskottet har i sitt betänkande 2008/09:UU16 Internationella frågor om hållbar utveckling och miljö konstaterat att mer än 90 procent av den oexploaterade men ur ekonomisk synvinkel utvinningsbara vattenkraften, enligt Världsbanken, finns i utvecklingsländer. Banken menar att vattenkraftsprojekt kan erbjuda många ekonomiska och miljömässiga fördelar för världens fattiga, men att infrastrukturen måste utvecklas och tillbörlig uppmärksamhet ägnas åt sociala och miljömässiga effekter. Vattenkraft kan motverka stigande energipriser och kan vara en viktig beståndsdel i regionalt energisamarbete. Banken framhåller att vattenkraft även kan bidra till att motverka klimatförändringar i och med att den utgör ett alternativ till fossil energi och dessutom kan hjälpa länder att hantera torka och översvämningar. Det är mot denna bakgrund som investeringarna i vattenkraft har ökat starkt på senare år.

Världskommissionen om dammar (WCD) presenterade 2000 sina slutsatser om beslutsprocesser rörande dammbyggnad i rapporten Dams and Development – A New Framework for Decision Making. Sverige har genom Sida lämnat stöd till arbetet i WCD. Utskottet utgår ifrån att regeringen verkar för att Världsbanken vid beslut om investeringar i storskaliga vattenkraftsprojekt beaktar de sociala och miljömässiga kostnaderna i linje med rekommendationerna från WCD.

Institutionella frågor

Utskottet konstaterar att regeringen under verksamhetsperioden arbetat aktivt för att öka institutionernas öppenhet och transparens och delar regeringens bedömning att väsentliga framsteg har gjorts på detta område. Flera av institutionerna, framför allt AfDB och Världsbanken, placeras högt i en oberoende ranking av öppenhet bland bilaterala och multilaterala biståndsgivare (2011 Pilot Transparency Index).

I Världsbanksgruppen trädde en ny policy för allmänhetens tillgång till information i kraft i juli 2010. Denna bygger på principen att alla handlingar är offentliga, och undantag görs endast i särskilda fall, bl.a. för information om enskilda personer och viss finansiell information. I Världsbankens nya policy ingår också att offentliggöra mer information med anknytning till styrelsens verksamhet, detta innan styrelsen går till beslut.

Utskottet noterar även att IMF har fattat beslut om ökad öppenhet. Den nya policyn innebär exempelvis att dokument med anknytning till IMF-styrelsens arbete respektive styrelsens protokoll öppnas för insyn på ett tidigare stadium än vad som hittills varit fallet och fondens webbplats förbättras.

Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts men vill betona att arbetet för att genomföra ytterligare reformer måste fortsätta. Liksom finansutskottet anser utrikesutskottet att ökad transparens i de finansiella institutionerna är viktig för en effektiv global styrning. Utrikesutskottet har tidigare påtalat att Världsbankens nätverk för parlamentariker, PNoWB (Parliamentary Network on the World Bank) kan ha en roll i uppföljningen av bankens nya informationspolicy och på så vis bidra till att främja ökad öppenhet i Världsbankens agerande.

Enligt skrivelsen har även vissa framsteg gjorts i fråga om öppenhet vad gäller procedurerna för tillsättning av institutionernas högsta ledning. I Världsbanken beslutade styrelsen 2011 om en ny process för tillsättning av institutionens högste chef. I denna process slår man fast att kandidater från alla bankens medlemsländer ska kunna söka tjänsten. IMF beslutade i juni 2011 att utse Christina Lagarde till ny chef under den kommande femårsperioden. I enlighet med IMF:s regler på området var processen öppen för alla medlemsländerna. Kandidater från tre länder nominerades. I Europarådets utvecklingsbank (CEB) har beslut fattats om att kandidater till de tre posterna som vicechefer inte längre behöver nomineras formellt av ett ägarland, och 2011 utannonserades för första gången en av tjänsterna.

Utskottet välkomnar, liksom finansutskottet i sitt yttrande, det ökade inslaget av mer öppna och meritbaserade processer i de senaste tillsättningarna i flera av de finansiella institutionerna.

Riksdagen har tidigare godkänt förändringar av stadgarna för IMF och Världsbanken som bl.a. syftar till att öka låg- och medelinkomstländernas inflytande (bet. 2009/10:FiU16). Reformerna i Världsbanken och IFC innebär att låg- och medelinkomstländernas röststyrka har ökat med 3,1 procentenheter till 47,2 procent i Världsbanken och med 6,1 procentenheter

till 39,5 procent IFC. För Sveriges del minskade röststyrkan i de båda institutionerna, från 0,92 till 0,85 procent i Världsbanken och från 1,12 till 1,02 procent i IFC. Efter ett beslut 2008 utökades även Världsbankens styrelse om 24 personer med en ledamot som ska tillsättas av afrikanska länder.

I IMF godkändes i december 2010 en ny fördelning av de s.k. kvoterna som avgör medlemsländernas röststyrka. Beslutet innebär att länder som varit underrepresenterade i förhållande till BNP och sin andel av världshandeln, får en ökad röststyrka med 5,8 procentenheter. Låg- och medelinkomstländernas röstandel ökar med sammanlagt 2,6 procentenheter till 44,7 procent och en motsvarande minskning sker för höginkomstländerna. För Sveriges del innebär beslutet att röststyrkan minskar med 0,07 procentenheter till 0,91 procent. I samband med beslutet genomfördes även förändringar av styrelsens sammansättning som ytterligare förväntas öka låg- och medelinkomstländernas inflytande i IMF.

Finansutskottet uttalade i samband med behandlingen av ärendet att de förändringar som föreslogs var viktiga steg i arbetet med att stärka tillväxt- och utvecklingsländernas representation och inflytande i IMF och IBRD. Utrikesutskottet delar denna bedömning.

Utskottet behandlade under våren 2010 motionsförslag om förhållandet mellan G20-gruppen och de internationella finansiella institutionerna (bet. 2009/10:UU18). I det sammanhanget uttalade utskottet att beslut som rör IMF och Världsbanken bör fattas inom respektive institutions styrorgan där samtliga länder är representerade, vilket inte är fallet med G20. Om beslut i stället skulle fattas inom FN skulle detta riskera att undergräva IMF:s och Världsbankens handlingskraft, mandat och finansiering. Utskottet förordade ett ökat samarbete mellan FN, IMF och Världsbanken eftersom detta kan ge effektivitetsvinster.

Finansutskottet anser i sitt yttrande att väl fungerande institutioner och en god samverkan dem emellan är en förutsättning för att institutionerna med ett samordnat agerande ska kunna bekämpa fattigdom och förstärka länders förutsättningar och förmåga att utveckla sina ekonomier på ett effektivt sätt. Enligt finansutskottet är det angeläget att samverkan mellan institutionerna kontinuerligt utvecklas och förbättras. Det finns också behov av att verka för en bättre dialog mellan institutionerna på det ekonomiska området för att ytterligare stärka den globala styrningen, där en idé kan vara att diskutera införandet av ett ekonomiskt säkerhetsråd. Utrikesutskottet delar denna uppfattning.

Jämställdhet och kvinnors roll för utveckling

Utskottet konstaterar att jämställdhet är en av tre svenska prioriteringar för utvecklingssamarbetet. Utskottet välkomnar därför att regeringen varit pådrivande för att ytterligare integrera jämställdhetsfrågor i de finansiella institutionernas verksamhet. Det finns enligt skrivelsen en växande insikt i institutionerna om betydelsen av jämställdhet mellan män och kvinnor för att främja ekonomisk och social utveckling. Detta manifesteras bl.a. i att

jämställdhet och utveckling var temat för Världsbankens World Development Report 2012, som presenterades för utrikes- och finansutskotten i november 2011 av bl.a. biståndsminister Gunilla Carlsson. I rapporten framhålls att jämställdhet är ett viktigt mål i sig, men även att jämställdhetsinvesteringar genererar stora samhällsekonomiska vinster. Världsbanken har inlett ett arbete för att införliva rapportens slutsatser i sin verksamhet. Sverige var pådrivande för att rapporten skulle tas fram och bidrog också med finansiellt stöd och rådgivning.

I EBRD och Världsbanksgruppen har steg tagits för att prioritera jämställdhet genom handlingsplaner. Världsbanken beslutade i december 2010 att jämställdhet ska vara en särskild prioritering i Ida under en treårsperiod. Detta innebär bl.a. att regionala strategier för jämställdhet ska tas fram och att jämställdhet bättre ska integreras i landstrategier för låginkomstländer och fattigare medelinkomstländer.

Utskottet noterar att trots de åtgärder som vidtagits för att integrera jämställdhet var endast drygt 50 procent av Världsbankens insatser utformade ur ett jämställdhetsperspektiv. Detta är visserligen en ökning med 15 procentenheter jämfört med 2009, men mycket återstår att göra. Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetet med att integrera jämställdhetsfrågor i institutionernas verksamhet bör intensifieras och påskyndas. Exempelvis bör Världsbanken prioritera jämställdhetsintegrering i de ekonomiska sektorerna, som innefattar infrastruktur och energi, där framstegen har varit mer begränsade än i de sociala sektorerna.

Öppenhet och information på skatteområdet

Det framgår av skrivelsen att öppenhet på skatteområdet är en fråga som kommit i ökat fokus de senaste åren. För institutionerna blir frågan framför allt aktuell vid projekt som involverar investeringar i den privata sektorn. För att undvika att företag som institutionerna finansierar inte betalar skatt i sina verksamhetsländer har nya regelverk på området etablerats i EBRD och Världsbanksgruppen.

I juli 2010 och november 2011 antog EBRD respektive Världsbanken nya riktlinjer för hantering av investeringar i den privata sektorn genom finansiella mediärer. I båda fallen innebär riktlinjerna att finansiella intermedieärer måste leva upp till den internationella standard för öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet som utarbetats av Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes (Global forum). Övriga institutioner har inga explicita krav på att Global forums utvärderingar ska vara vägledande för vilka jurisdiktioner som kan användas som mediärer. De genomför dock i regel grundliga utvärderingar av projekt som innefattar finansiella mediärer för att säkerställa att det inte finns någon avsikt att undanhålla medel från beskattning.

Finansutskottet påminner i sitt yttrande om att skatteutskottet tidigare behandlat motionsyrkanden om öppenhet och information på skatteområdet (bet. 2011/12:SkU17). Skatteutskottet framhöll då bl.a. att det inom ramen

för det nordiska samarbetet sedan flera år bedrivs ett arbete med inriktningen att förmå skatteparadisen att skriva bilaterala avtal med de nordiska länderna och att ett stort antal sådana avtal ingåtts under det senaste året. Skatteutskottet framförde vidare att det inom OECD görs ansträngningar för att snabbt utveckla nätverket för utbyte av information på skatteområdet. Finansutskottet har ingen annan uppfattning än skatteutskottet i frågan.

Utrikesutskottet har ingen annan uppfattning än finans- och skatteutskottet i frågan och noterar att regeringen verkar för ökad öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet för att minimera möjligheten för företag och privatpersoner att undanhålla medel för beskattning. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att detta är särskilt viktigt för att undvika skatte- och kapitalflykt från låg- och medelinkomstländer. Utskottet välkomnar därför att regeringen varit pådrivande för mer ambitiösa regelverk för detta ändamål i de finansiella institutionerna.

Skrivelsens innehåll och periodicitet

I anslutning till 2003 års riksdagsbeslut om Sveriges politik för global utveckling gjordes ett tillkännagivande om att regeringen, med regelbundna intervall, i en särskild skrivelse ska redovisa hur arbetet inom Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna har bedrivits samt regeringens prioriteringar i arbetet med dessa institutioner (bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Utskottet ansåg att riksdagen därigenom fick möjlighet att delge regeringen sina synpunkter på regeringens arbete i de olika bankerna och finansiella institutionerna.

Vad gäller skrivelsens innehåll understryker finansutskottet i sitt yttrande vikten av att riksdagen får god information om och möjligheter till inflytande över Sveriges agerande i de internationella finansiella institutionerna. Skrivelsen ger riksdagen en möjlighet att bl.a. följa institutionernas verksamhet, resultat, styrning och organisation. Enligt finansutskottet är det viktigt att Sverige aktivt använder sitt politiska och ekonomiska inflytande i EU, Världsbanken, IMF och Världshandelsorganisationen (WTO).

I enlighet med riksdagens tillkännagivande i betänkande 2003/04:UU3 redovisar regeringen i skrivelsen dels hur arbetet i de aktuella organisationerna har bedrivits, dels regeringens prioriteringar. Det framgår av skrivelsen att regeringen avser att fortsättningsvis lämna skrivelser om de internationella finansieringsinstitutionerna till riksdagen vartannat år. Information om verksamheten i de aktuella organisationerna lämnas även på andra sätt, bl.a. i de årliga budgetpropositionerna och i skrivelser om biståndets resultat. Regeringen lämnar även muntlig information till utrikes- och finansutskotten inför de årliga vår- och höstmötena. Mot denna bakgrund har utskottet inga invändningar mot att regeringen redovisar verksamheten i de aktuella institutionerna vartannat år.

Utrikesutskottet konstaterar att det framgår av skrivelsen att arbetet med att motverka korruption i institutionernas verksamhet har fortsatt. I april 2010 ingick AfDB, AsDB, EBRD, IDB och Världsbanken ett avtal som

innebär att företag som stängts av från samarbete med en av institutionerna till följd av oegentligheter i samband med ett projekt även kan bli avstängt av de andra institutionerna. Samarbetet syftar till att förhindra korrupta aktörers möjlighet att få kontrakt med andra institutioner. Utskottet välkomnar att regeringen verkar för att samtliga institutioner ska ha starka regelverk för att motverka korruption och för att antikorrupsionsåtgärder ska integreras i deras verksamhet. Regeringen har bl.a. anordnat ett seminarium tillsammans med AsDB och Världsbanken i april 2011 om korruption i utvecklingsarbetet och hur detta kan förebyggas och hanteras.

Det framgår också av skrivelsen att organisationsspecifika strategier tagits eller ska tas fram för de för Sverige viktigaste institutionerna. Regeringen antog i mars 2011 en strategi för Världsbanken och IFC för perioden 2011–2014. Det framgår av dokumentet att mot slutet av strategiperioden avser regeringen att göra en mer djupgående resultatanalys av genomförandet av strategin. Utskottet välkomnar detta och utgår ifrån att regeringen på lämpligt sätt redovisar resultatet av den djupgående resultatanalysen för riksdagen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2011/12:U30 (SD) yrkandena 1 och 2, 2011/12:U31 (V) yrkandena 1–4, 2011/12:U315 (S) yrkande 17, 2012/13:U208 (V) yrkande 11, 2011/12:U329 (V) yrkande 17, 2012/13:U214 (V) yrkandena 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 18–23, 2012/13:U306 (S) yrkande 16 och 2012/13:U327 (V) yrkande 10.

Viktiga framtidsfrågor i institutionerna

Utskottet

Enligt skrivelsen kommer regeringen framför allt att prioritera följande framtidsfrågor i de finansiella institutionerna:

- Det bör finnas en global institution som har ett övergripande ansvar för att övervaka den globala ekonomin. Detta är viktigt för att få en överblick över den globala ekonomin de globala riskerna och möjliggöra sammanhängande rekommendationer om vilken ekonomisk politik som bör bedrivas. Av denna anledning bör förbättringar av IMF:s övervakningsarbete prioriteras.
- I de kommande förhandlingarna om påfyllnader av ADF:s och Ida:s gåvomedel kommer regeringen aktivt att verka för att bl.a. frågor om miljön klimatförändringar och jämställdhet beslutas som särskilda prioriteringar. Regeringen kommer även att fortsätta verka för att institutionerna fokuserar på sina kärnmandat, utnyttjar sina respektive komparativa fördelar och prioriterar finansiering med högt mervärde.
- Regeringen välkomnar att inkluderande tillväxt integreras tydligare i institutionernas verksamhet och kommer i detta sammanhang bl.a. att betona vikten av jämställdhet, produktiv sysselsättning, rättighetsper-

spektivet och god samhällsstyrning. Regeringen kommer även att verka för en så konkret resultatuppföljning av den inkluderande tillväxten som möjligt.

- Det är av stor vikt att inflytandereformer genomförs i institutionerna. Regeringen anser det vara motiverat att öka inflytandet för låg- och medelinkomstländer i takt med att deras ekonomiska styrka ökar. Det är samtidigt viktigt att behålla ett rimligt svenskt inflytande i institutionerna så att effektiviteten vid användningen av svenska skattemedel kan säkras. Regeringen anser att röststyrkan i institutionerna bör bestämmas genom regelbaserade och öppna processer som behandlar medlemsländerna lika. Ytterligare förbättringar av resultatstyrning och öppenhet kommer också fortsättningsvis att prioriteras högt.
- Regeringen kommer även fortsättningsvis att prioritera vissa sektorsövergripande frågor, framför allt frågor som rör miljön, klimatförändringar och jämställdhet.

Utskottet anser att de redovisade prioriteringarna är väl avvägda och kan ligga till grund för hur Sverige agerar, i samspel med det internationella samfundet, för att kunna säkra att institutionerna kan vara viktiga aktörer i det gemensamma arbetet för att främja ekonomisk och finansiell stabilitet samt en hållbar och rättvis global utveckling.

Utskottet föreslår därmed att riksdagen lägger skrivelse 2011/12:154 till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Reformen av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll, punkt 1 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Désirée Liljevall (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 17 och

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 16 och avslår motionerna

2011/12:U30 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2011/12:U31 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2011/12:U329 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 17,

2012/13:U208 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11,

2012/13:U214 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 och 18–23 samt

2012/13:U327 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10.

Ställningstagande

Det är av största vikt att de globala finansiella institutionerna reformeras. Inte minst turbulensen på de finansiella marknaderna och den efterföljande finanskrisen visade på behovet av stabila finansiella institutioner. Efter att de bildats under andra världskrigets sista år har mycket hänt i världen. Internationella valutafondens (IMF) mål är att säkra stabiliteten i det internationella monetära och finansiella systemet medan Världsbankens främsta uppgift är att bistå utvecklingsländer med att bekämpa fattigdom.

Länge riktades berättigad kritik mot IMF och Världsbanken för deras nyliberala hållning till länders reformeringsbehov. Delvis har detta förändrats. I Världsbankens program tas i dag större hänsyn till de fattiga ländernas egna prioriteringar för effektiv fattigdomsbekämpning. Men fortfarande brottas IMF och Världsbanken med stora problem. Makten i organisationerna speglar inte de ekonomiska förhållandena i världen. Relationen till FN är också oklar. Det är dock viktigt att betona att IMF och

Världsbanken är självständiga institutioner som bygger på medlemsländernas kapitalinsatser. Även i fortsättningen kommer sannolikt ländernas medlemskap och kapitalinsats att vara stommen i de finansiella organisationerna.

Även om de internationella uppgörelser om förstärkningar av IMF som kommit till stånd i och med finanskrisen är positiva innebär inte det att arbetet är slutfört. Det är nödvändigt att reformera de internationella finansiella institutionerna. Demokrati och mänskliga rättigheter bör i högre grad vara förknippade med organisationernas utlåning.

Låg- och medelinkomstländernas inflytande bör ytterligare stärkas i IMF och Världsbanken.

Det är också nödvändigt att reformera processen för tillsättningen av chefer för Världsbanken och IMF. I stället för att vara en sluten process som bygger på överenskommelser som gjordes strax efter andra världskrigets slut, bör processen vara transparent, öppen och bygga på meriter och kunna vara öppen för kandidater från hela världen.

Kopplingen mellan IMF, Världsbanken och FN-systemet behöver stärkas. FN bör kunna fatta beslut som även de finansiella organisationerna måste rätta sig efter. En idé värd att lyfta fram för diskussion är att skapa ett ekonomiskt säkerhetsråd. Noteras bör också att G20 i dag spelar en större roll som internationellt forum. Bland annat var det till stor del i detta sammanhang som viktiga beslut fattades om åtgärder för att minska skadeverkningarna av finanskrisen. Vi ser det dock som ett stort problem om utvecklingen fortsätter mot att G20 tar över delar av det ansvar och den roll som internationella institutioner som Internationella valutafonden eller Världsbanken spelar, där betydligt fler av världens länder finns representerade.

2. Reform av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll, punkt 1 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:U31 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2011/12:U329 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 17,

2012/13:U208 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11,

2012/13:U214 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 och 18–23 samt

2012/13:U327 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2011/12:U30 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 17 och
2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 16.

Ställningstagande

IMF:s lånevillkor ska ändras i grunden. Den ekonomiska krisen inom euroområdet har resulterat i en politisk kris för hela EU. Krisen har föranlett diverse nödlån och krisprogram för en rad länder. IMF och de europeiska ledarna ser skuldskrisen som ett utslag av bristande budgetdisciplin. Deras lösningar har varit stora besparingsprogram i kombination med hårdare budgetregler, vilket har fått svåra sociala konsekvenser.

I IMF:s program behöver större social hänsyn tas och större fokus behöver läggas vid jämställdhet mellan kvinnor och män. Fackliga rättigheter och avtal måste respekteras.

Det är bra att möjligheten för skuldavskrivning har utvidgats. Mandatet bör dock utökas till att även omfatta länder som genomgår en demokratisering. Det är orimligt att nya demokratiskt valda ledare ska betala gamla auktoritära regimers skulder. Därför bör regeringen verka för att dessa länder beviljas avskrivning av illegitima skulder.

Kapitalflykt är i dag ett av de största hindren för ekonomisk utveckling i syd, men också ett stort problem för många länder i nord. Det behövs därför ökad öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet för att minimera möjligheten för företag och privatpersoner att undanhålla medel från beskattning. Ett utmärkt initiativ togs av EU-parlamentet i februari 2010 när ställning togs för automatiska och multilaterala informationsbytesavtal på global nivå. Regeringen bör verka för automatiska och multilaterala informationsbytesavtal på global nivå inom IMF och Världsbanken.

Klimatförändringarna är i dag en av vår tids största globala utmaningar och ett enormt hinder för oss som önskar se minskade ekonomiska klyftor inom och mellan länder. Världsbanken och IMF har fått en central roll i det internationella klimatarbetet. Världsbanken och IMF är inte mogna denna uppgift. Fortfarande koncentreras fokus i deras verksamhet på investeringar i icke förnybara energislag. Bland annat har stora investeringar i kolkraft gjorts under de senaste åren. Sveriges bidrag till energiomställningen ska därför kanaliseras genom FN:s klimatfonder i stället för genom IMF och Världsbanken.

I dag går fortfarande alldeles för mycket av Världsbankens lån till fossila energisystem och för små satsningar görs på förnybar energi, vilket är ohållbart. Världsbanken har i internutredningar kritiserats för att låna ut pengar till kolkraftverk, bl.a. i Sydafrika. Även lån till privata företag inom gruvnäring och jordbruk har kritiserats för att spä på fattigdom och skador på miljön. Man bryter alltså mot sina egna miljöregler. Därför bör Sverige agera i Internationella valutafonden och Världsbanken för att Kyoto-protokollet införs i bankens lånevillkor och att lån till utvecklingsländerna ligger i linje med klimatmålen.

I dag har utvecklingsländerna ett begränsat inflytande i Världsbanken. Det beror bl.a. på att dessa institutioner inte är uppbyggda utifrån ett demokratiskt perspektiv, dvs. en röst, ett land. I stället avspeglar fördelningen av rösterna i stora delar de maktförhållanden i världen som rådde när vid institutionen bildades. Det har i flera år pågått ett arbete med att reformera rådande röstfördelning, men detta reformarbete handlar primärt om att kompensera växande tillväxtekonomier och i mindre utsträckning om att göra röstfördelningen mer demokratisk.

Även om förändringar har skett kring röstfördelningen inom IMF – Kina har bl.a. stärkt sitt inflytande – är det fortfarande USA som dominerar och har procentuellt sett flest röster och kan blockera icke önskvärda beslut. USA har tillsammans med sju andra stora industriländer nästan 50 procent av rösterna i Världsbanken. Kraven på ett mer rättvist sätt att beräkna rösterna är således fortfarande högaktuellt. Ett förslag är s.k. dubbel majoritet, där man kombinerar ekonomisk styrka med en helt demokratisk beräkningsmodell. Sverige bör verka för en fortsatt revidering av röstfördelningen i IMF:s och Världsbankens högsta beslutande organ, guvernerstyrelsen, för att öka utvecklingsländernas inflytande.

Mycket av det som händer i IMF:s och Världsbankens exekutivstyrelser uppfattas av många som ett stort hemlighetsmakeri. Förvisso är Världsbankens protokoll numera offentliga, men det är tyvärr inte till stor hjälp. Protokollen är strikta beslutsprotokoll, som inte redogör för diskussion, alternativa förslag eller för hur de olika länderna har röstat. Detta försvårar självklart insynen och skapar ett onödigt avstånd mellan beslutsfattare å ena sidan och allmänhet, frivilligorganisationer och länder å andra sidan.

Sverige bör därför ställa krav på att IMF:s och Världsbankens protokoll offentliggörs på ett sätt som gör det möjligt för allmänhet, parlament, medier och organisationer att ta del av diskussioner, förslag och omröstningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sedan IMF och Världsbanken bildades har traditionen varit att det alltid är en europé som är ordförande för IMF och alltid en person från USA för Världsbanken, oberoende av om det finns någon från den övriga världen som är mer kompetent. Sverige bör i IMF och Världsbanken verka för att valet av ordförande ska föregås av en öppen nomineringsprocess och att val av lämplig person utgår från kompetens och inte landtillhörighet.

Behoven är stora av att strukturerat inkludera ett jämställdhetsperspektiv i IMF:s och Världsbankens arbete. Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) är i detta sammanhang ett viktigt verktyg. Sverige bör inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna verka för att all verksamhet ska genomsyras av ett jämställdhetstänkande och att verksamheten alltid ska utvärderas utifrån konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Världsbanken och Internationella naturvårdsunionen (IUCN) tillsatte 1997 en utredning (Världskommissionen om dammar, WCD) som levererade sin slutrapport för mer än tio år sedan – i november 2000. Slutsat-

serna i rapporten är att de flesta dammar producerat mindre el eller vatten för bekvämlighetsändamål än beräknat, samtidigt som påverkan på människor och miljö i dammarnas omgivning varit mycket större än man uppskattat. Världsbanken har en nyckelroll i dammbyggandet världen över och det skulle vara rimligt om banken agerade utifrån slutsatserna i rapporten. Dessvärre har Världsbanken inte på allvar tagit till sig av kritiken mot dammbyggena. Som ett första steg för att inte förvärra situationen bör alla stora dammbyggen stoppas till dess att planeringen av nya dammar stämts av mot rekommendationerna och det finns fungerande mekanismer för skadestånds- och kompensationsavtal. Sverige bör stödja ett upprop om ett moratorium för finansiering av nya stora dammar från Världsbanken till dess att WCD:s riktlinjer har beaktats av Internationella valutafonden och Världsbanken.

Det är av allmänt intresse för medborgarna i Sverige att få veta hur vår representant i IMF och Världsbanken agerar, hur man kommer överens om sitt agerande mellan de länder som vi delar ledamotsstol med och vilka resultat man uppnår. Detta är något som i dag är okänt för de flesta, såväl riksdag, intresseorganisationer, medborgare som medier. Det vore alltså högst rimligt om Sverige tillsammans med de nordiska och baltiska länderna inför en ordning som andra länder har när det gäller rapportering och redovisning från vår representant. Regeringen bör undersöka hur man kan öka insynen och redovisningen av hur den nordisk-baltiska representanten i IMF och Världsbanken agerar och vilka resultat man uppnår utifrån den förda politiska linjen.

Inför vår- och höstmötena i IMF och Världsbanken har ledamöterna i finans- och utrikesutskottet möjlighet att ställa frågor till ansvarig minister vid en gemensam genomgång av Sveriges arbete och prioriteringar. Tyvärr är utskottsutfrågningen inte offentlig, vilket minskar insynen för allmänhet och ideella organisationer. Regeringen bör därför anordna offentliga möten, där den tänkta politiska linjen redovisas inför årsmötena i Världsbanken.

Vi välkomnar att regeringen nu avser att med två års intervall överlämna skrivelser om verksamheten i de internationella finansiella institutionerna. Skrivelsen bör göras årlig för att förbättra transparensen i Sveriges arbete i institutionerna och öka riksdagens möjligheter till ansvarsutkrävande.

Vatten är en livsnödvändighet för människor och kan inte betraktas som vilken vara som helst på marknaden. Vatten är en gemensam resurs, liksom luften vi andas, som inte kan ha ett pris. Oavsett ekonomisk standard måste alla människor ha rätt till vatten. Distribution av vatten är ett s.k. naturligt monopol och då bör det finnas en demokratisk och gemensam styrning av denna resurs: vattentillgångarna måste säkras och inte vara föremål för profitinriktade företag. Ett privat företag har inget samhällsansvar eller incitament att erbjuda fattiga människor bra och billigt vatten. De fattiga har som bekant en svag betalningsförmåga. Flertalet av alla fattiga är

kvinnor, som i många utvecklingsländer har ansvar för att vatten finns tillgängligt i hemmet. Omfattande kritik har riktats mot att Internationella valutafonden och Världsbanken ställer krav på att vattenverk och liknande ska privatiseras för att landet ska beviljas ett lån. Svar på den kritiken brukar vara att det står varje land fritt att låna pengar. Men eftersom behovet av ny infrastruktur för vattendistribution ofta är stort, blir pressen stor på lånelandet att acceptera villkoren trots att man egentligen inte önskar en sådan utveckling. Sverige bör i Internationella valutafonden och Världsbanken agera för att privatiseringar inom vattensektorn inte ska vara ett krav för att beviljas lån.

3. Reformen av institutionerna, deras inriktning och lånevillkor samt skrivelsens innehåll, punkt 1 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:U30 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2011/12:U31 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 17,

2011/12:U329 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 17,

2012/13:U208 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11,

2012/13:U214 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 och 18–23,

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 16 och

2012/13:U327 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10.

Ställningstagande

Det framkommer i skrivelsen att regeringen under verksamhetsperioden aktivt verkat för att de aktuella finansieringsinstitutionerna ska stärka mål- och resultatstyrning, verksamhetsuppföljning samt öppenhet. I flera av finansieringsinstitutionerna har nya ramverk inrättats eller ramverk reviderats för att förbättra resultatstyrningen. Detta framhålls som viktigt för att svenska skattemedel ska användas effektivt, för att uppnå resultat och underlätta ansvarsutkrävande. Detta är något vi stöder men för att öppenheten ska öka gentemot riksdagen och möjligheten för ansvarsutkrävande när det gäller regeringens satsningar i de aktuella institutionerna är det av stor vikt att regeringen i kommande skrivelser mer tydligt och konkret för respektive finansieringsinstitution redovisar vilka framsteg som har gjorts på ovannämnda områden och vad det har gett för effekter. För att riksdagens

kontrollfunktion ska vara meningsfull vad gäller att granska verksamheten i de aktuella finansieringsinstitutionerna anser vi även att regeringen i kommande skrivelser bör redovisa sammanfattningar och utdrag av faktiskt uppnådda resultat under året och hur väl de överensstämmer med regeringens prioriteringar.

Skrivelsen redovisar på ett tydligt sätt att det har funnits problem med verksamheten i flera av bankerna under perioden. Vissa uppgifter gör dessutom gällande att i synnerhet Europeiska utvecklingsbanken och Europeiska investeringsbanken har haft problem med oegentligheter eller olämpligt utformade projekt under de senaste åren. Detta medges också implicit i denna redovisning. Enligt uppgift pågår också arbete med att förbättra verksamheten och undvika att sådana situationer uppstår igen. I det sammanhanget är det viktigt att påpeka att om riksdagens kontrollfunktion ska vara meningsfull räcker det inte med att lite vagt tala om att arbete pågår – det krävs också att regeringen redovisar vad som har gjorts och hur de föreslagna reformerna har utfallit resultatmässigt. Det är därför min mening att när regeringen nu säger sig verka för att dessa institutioner ska ha starka regelverk för att motverka korruption ska det framdeles även redovisas till riksdagen vilka dessa åtgärder är samt vilket utfall de har haft.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2011/12:154 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011.

Följdmotionerna

2011/12:U30 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regeringens redovisning av bankernas reformer vad gäller resultatredovisning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regeringens redovisning av bankernas reformer vad gäller korruptionsbekämpning.

2011/12:U31 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behoven av att reformera Internationella valutafondens (IMF) lånevillkor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länder som genomgår demokratisering ska beviljas avskrivningar av illegitima skulder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen inom IMF och Världsbanken bör verka för automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges bidrag till energiomställningen sker genom FN:s klimatfonder i stället för genom IMF och Världsbanken.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.3 Finansiella institutioner.

2011/12:U329 av Hans Linde m.fl. (V):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:U208 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys av hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

2012/13:U214 av Hans Linde m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en fortsatt revidering av röstfördelningen i Världsbanken för att öka utvecklingsländernas inflytande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör agera för att utvecklingsländernas inflytande ska öka i Världsbankens exekutivstyrelse.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ställa krav på att Världsbankens protokoll offentliggörs på ett sätt som gör det möjligt för allmänhet, parlament, medier och organisationer att ta del av diskussioner, förslag och omröstningar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i Världsbanken bör verka för att valet av ordförande ska föregås av en öppen nomineringsprocess och att valet av lämplig person ska utgå från kompetens och ej landstillhörighet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka hur man kan öka insynen i och redovisningen av hur den nordisk-baltiska representanten i Världsbanken agerar och vilka resultat man uppnår utifrån den förda politiska linjen.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör förbättra dialogen och förståelsen mellan olika parter genom att anordna offentliga möten, där regeringen får möjlighet att redovisa och tydliggöra regeringens tänkta politiska linje inför årsmötena i Världsbanken.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skrivelsen om verksamheten i Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska utkomma en gång per år.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör agera i IMF och Världsbanken i samstämmighet med politik för global utvecklings två mål om fattigdomsbekämpning och att stärka de fattigas rättigheter.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att all verksamhet ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och att verksamheten alltid ska utvärderas utifrån konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i IMF och Världsbanken bör agera så att Kyotoprotokollet implementeras i bankens lånevillkor och att lån till utvecklingsländerna ligger i linje med klimatmålen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör låta sina internationella klimatsatsningar kanaliseras via FN, i stället för via Världsbanken och IMF.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i IMF och Världsbanken bör agera för att privatiseringar inom vattensektorn inte ska vara ett krav för att beviljas lån
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör stödja ett upprop om ett moratorium för finansiering av nya stora dammar från Världsbanken till dess att World Commission on Dams riktlinjer har beaktats av IMF och Världsbanken.

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.3 Finansiella institutioner.

2012/13:U327 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i internationella förhandlingar verkar för att institutioner för klimatfinansiering ska underställas FN och inte Världsbanken för att säkerställa demokratisk styrning.

BILAGA 2

Finansutskottets yttrande
2012/13:FiU1y

Redovisning av verksamheten i
Internationella valutafonden,
Världsbanken samt de regionala
utvecklings- och investeringsbankerna
2010 och 2011

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet (UU) beslutade den 12 juni 2012 att ge finansutskottet (FiU) tillfälle att yttra sig senast den 16 oktober över regeringens skrivelse 2011/12:154 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011 samt över motion 2011/12:U30 (SD) och motion 2011/12:U31 (V) som väckts med anledning av skrivelsen.

Finansutskottet yttrar sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets beredningsområde samt över motion 2011/12:U31 (V).

Finansutskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns en avvikande mening (MP).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogörs för verksamheten i Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011. I skrivelsen ingår bl.a. följande avsnitt som hör till finansutskottets beredningsområde: Övervakning av den globala ekonomin och enskilda länders ekonomiska politik, institutionernas utlåning och resurs-situation samt sektorövergripande frågor som bl.a. öppenhet och informationsutbyte.

Motionen

I motion 2011/12:U31 av Hans Linde m.fl. (V) anser motionärerna att Internationella valutafondens (IMF) lånevillkor behöver reformeras. IMF och de ledande europeiska ledarna ser skuldkrisen som ett utslag av bristande budgetdisciplin och deras lösningar har enligt motionärerna varit besparingsprogram i kombination med hårdare budgetregler. Utgångspunkten för IMF har alltför ofta varit att vanliga löntagare ska betala priset för ekonomiska kriser, som skapats av en avreglerad finansmarknad och en ansvarig banksektor. Detta är enligt motionärerna inte rätt väg att gå. IMF:s lånevillkor behöver därför ändras i grunden. Bland annat behöver större social hänsyn tas vid utlåningen. Ländernas skuldnedskrivningar ska bekostas av fordringsägarna, inte skattebetalarna (yrkande 1).

Motionärerna anser också att länder som genomgår en demokratiseringsprocess ska beviljas avskrivningar av illegitima skulder. I juni 2010 introducerade IMF ett nytt skuldavskrivningsverktyg för exceptionella händelser. Detta är ett bra verktyg som borde utökas till att även gälla länder som genomgår en omvandling i demokratisk riktning (yrkande 2).

Motionärerna anser vidare att den svenska regeringen inom IMF och Världsbanken bör verka för automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå. Enligt motionärerna behövs ökad öppenhet och informationsutbytesavtal på skatteområdet för att minimera möjligheten för företag och privatpersoner att undanhålla medel från beskattning. EU-parlamentet tog i februari 2010 ställning för automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå. Det är ett utmärkt initiativ som Sverige bör verka för i IMF och Världsbanken (yrkande 3).

Enligt motionärerna bör Sveriges bidrag till energiomställningen ske genom FN:s klimatfonder i stället för genom IMF och Världsbanken. Världsbanken och IMF är inte mogna den centrala roll i det internationella klimatarbetet som de fått. De båda institutionernas fokus ligger fortfarande på investeringar i ickeförnybara fossila energislag (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet vill börja med att understryka att det är viktigt att riksdagen får god information och möjlighet till inflytande över Sveriges agerande i de internationella finansiella institutionerna. Skrivelsen ger riksdagen en möjlighet att bl.a. följa institutionernas verksamhet, resultat, styrning och organisation. Enligt finansutskottet är det viktigt att Sverige aktivt använder sitt politiska och ekonomiska inflytande i EU, Världsbanken, IMF och Världshandelsorganisationen (WTO).

Reformering av IMF:s lånevillkor Finansutskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om reformering av IMF:s lånevillkor, bl.a. i bet. 2011/12:FiU16. Utskottet har då konstaterat att IMF under de senaste åren reformerat sitt låneramverk och att IMF dessutom i betydligt högre grad än tidigare nu betonar vikten av att skydda sociala kostnader och andra viktiga utgifter vid budgetnedskärningar och andra åtgärder. Finansutskottet har även noterat att det pågår ett löpande och omfattande arbete inom IMF med att utvärdera den s.k. konditionaliteten och utformningen av låneprogrammen. Det är viktigt att kontinuerligt se över och förbättra de finansiella institutionernas verksamhet. Det är också viktigt att det finns övervakning av och krav på ekonomiska reformer i länder som får lån. Genom tydliga lånevillkor får de berörda länderna incitament att komma till rätta med de problem som lett till att de tvingats söka finansiellt stöd. Villkoren är också ett sätt för IMF att se till att pengarna betalas tillbaka så att de sedan kan lånas ut vidare till andra länder. Finansutskottet vill också understryka vikten av att institutionerna vid utlåning ställer krav på demokrati och mänskliga rättigheter.

Illegitima skulder När det gäller skuldavskrivning av illegitima skulder anser utskottet att Sverige ska hjälpa fattiga länder och därmed skriva av de skulder som vi kan. Det viktigaste med skuldavskrivningar är att frigjorda resurser går till att minska fattigdomen i länderna – fattigdomsbekämpningen ska prioriteras. Utgångspunkten för avskrivningar ska vara skuldållbarhet och en god reformpolitik. Att skriva av skulder på grunder såsom illegitimitet kan enligt utskottet inte ses som en framkomlig väg. Genom att delta i internationella initiativ och verka för att länder bedriver en politik som främjar utveckling och därmed underlättar för människor och länder att gå in i frihandel, respektera mänskliga rättigheter, respektera äganderätt, bygga sina ekonomier genom att utbilda människor och låta dem vara en del av en konkurrenskraftig ekonomi, bidrar Sverige till att länder kan få en mer hanterbar skuldbörda.

Öppenhet och information på skatteområdet Skatteutskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om öppenhet och information på skatteområdet (bet. 2011/12:SkU17). Skatteutskottet framhöll då bl.a. att det inom ramen för det nordiska samarbetet sedan flera år bedrivs ett arbete med inriktning på att förmå skatteparadisen att skriva bilaterala avtal med de nordiska länderna och att ett stort antal sådana avtal har ingåtts under

det senaste året. Skatteutskottet framförde vidare att det inom OECD görs ansträngningar för att snabbt utveckla nätverket för utbyte av information på skatteområdet. Finansutskottet har ingen annan uppfattning än skatteutskottet i frågan. Finansutskottet kan också notera att regeringen arbetar för ökad öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet för att minimera möjligheten för företag och privatpersoner att undanhålla medel från beskattning.

Det internationella klimatarbetet I samband med förra årets skrivelse yttrade sig finansutskottet bl.a. över ett motionsyrkande om att de s.k. klimatfonderna borde skötas av FN mot bakgrund av utvecklingsländernas begränsade inflytande i Världsbanken och bankens utlåning till icke förnybar energi. Finansutskottet konstaterade då att frågan om Världsbankens roll när det gäller satsning på förnybar energi har behandlats i riksdagen vid ett flertal tillfällen, bl.a. i betänkande 2009/10:UU13, där utrikesutskottet bl.a. påminde om att miljö och klimat utgör en av Sveriges tre tematiska prioriteringar för mandatperioden. Finansutskottet har inte ändrat sin uppfattning i denna fråga. Finansutskottet kan också notera att regeringen verkar för att institutionernas stöd till miljö- och klimatfinansiering och grön tillväxt stärks samt att institutionernas kunskap och erfarenheter tillvaratas i internationella förhandlingar. Enligt finansutskottet är det viktigt att verksamheten i organ som Världsbanken, WTO och de regionala utvecklingsbankerna bygger på en hållbar utveckling och att det arbetet drivs av FN.

Övriga frågor När det gäller frågor om styrning i de internationella institutionerna anser finansutskottet liksom regeringen att det är viktigt att tillsättningen av institutionernas ledningar sker i öppna och meritbaserade processer som är öppna för sökande från alla länder. Finansutskottet välkomnar det ökade inslaget av mer öppna och meritbaserade processer i de senaste tillsättningarna dels av Världsbankens chef dels av vice cheferna i Europarådets utvecklingsbank (CEB). Finansutskottet välkomnar också regeringens arbete med mer transparenta regler och processer vid beslut om medlemsländernas inflytande i IMF. Det är viktigt att medlemsländernas inflytande och representation i IMF speglar deras ekonomiska betydelse i världsekonomin för bl.a. verksamhetens legitimitet. Finansutskottet kan också notera att regeringen fortsättningsvis kommer att arbeta för ytterligare förbättringar vad gäller resultatstyrning och öppenhet. Enligt finansutskottet är en större transparens i de internationella institutionerna viktig för en effektiv global styrning.

Vidare anser finansutskottet att väl fungerande institutioner och en god samverkan dem emellan är förutsättningar för att institutionerna med ett samordnat agerande bl.a. ska kunna bekämpa fattigdom och förstärka länders förutsättningar och förmåga att utveckla sina ekonomier på ett effektivt sätt. Enligt finansutskottet är det angeläget att samverkan mellan institutionerna kontinuerligt utvecklas och förbättras. Det finns också

behov av att verka för en bättre dialog mellan institutionerna på det ekonomiska området för att ytterligare stärka den globala styrningen, där en idé kan vara att diskutera inrättandet av ett ekonomiskt säkerhetsråd.

Slutligen anser finansutskottet att det är viktigt att skapa opinion mot dåliga arbetsförhållanden i hela världen. Finansutskottet vill därför understryka vikten av det arbete regeringen bedriver inom bl.a. EU och ILO för att stärka mötes-, yttrande- och föreningsfriheten, inklusive rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser inte finansutskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena 1–4 i motion 2011/12:U31 (V) bör därför avstyrkas av utrikesutskottet.

Stockholm den 25 september 2012

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Göran Pettersson (M), Pia Nilsson (S), Peder Wachtmeister (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Maryam Yazdanfar (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Per Åsling (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD) och Erik Almqvist (SD).

Avvikande mening

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011 (MP)

Per Bolund (MP) anför:

IMF:s lånevillkor ska ändras i grunden. Den ekonomiska krisen inom euroområdet har resulterat i en politisk kris för hela EU. Krisen har föranlett diverse nödlån och krisprogram för en rad länder. IMF och de europeiska ledarna ser skuldkrisen som ett utslag av bristande budgetdisciplin. Deras lösningar har varit stora besparingsprogram i kombination med hårdare budgetregler, vilket har fått svåra sociala konsekvenser.

I IMF:s program behöver större social hänsyn tas och större fokus behöver läggas vid jämställdhet mellan kvinnor och män. Fackliga rättigheter och avtal måste respekteras.

Det är bra att möjligheten för skuldavskrivning har utvidgats. Mandatet bör dock utökas till att även omfatta länder som genomgår en demokratisering. Det är orimligt att nya demokratiskt valda ledare ska betala gamla auktoritära regimers skulder. Därför bör regeringen verka för att dessa länder beviljas avskrivning av illegitima skulder.

Kapitalflykt är i dag ett av de största hindren för ekonomisk utveckling i syd, men också ett stort problem för många länder i nord. Det behövs därför ökad öppenhet och informationsutbyte på skatteområdet för att minimera möjligheten för företag och privatpersoner att undanhålla medel från beskattning. Ett utmärkt initiativ togs av EU-parlamentet i februari 2010 när ställning togs för automatiska och multilaterala informationsbytesavtal på global nivå. Regeringen bör verka för automatiska och multilaterala informationsbytesavtal på global nivå inom IMF och Världsbanken.

Klimatförändringarna är i dag en av vår tids största globala utmaningar och ett enormt hinder för oss som önskar se minskade ekonomiska klyftor inom och mellan länder. Världsbanken och IMF har fått en central roll i det internationella klimatarbetet. Miljöpartiet anser inte att Världsbanken och IMF är mogna denna uppgift. Fortfarande ligger stort fokus i deras verksamhet på investeringar i ickeförnybara energislag. Bland annat har stora investeringar i kolkraft gjorts under de senaste åren. Miljöpartiet anser därför att Sveriges bidrag till energiomställningen ska kanaliseras genom FN:s klimatfonder i stället för genom IMF och Världsbanken.

Detta innebär att jag anser att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2011/12:U31 (V) yrkandena 1–4.